

OKÉNKO

D O F A R N O S T I

V Y D Á V Á F A R N O S T S V . V Á C L A V A V L E T O H R A D Ě

Ročník XXVI.

Červen 2017

číslo 6

Cesta

Odejdi
nebo odjeď s holýma rukama
do města
kde nikoho neznáš
a prožij tam tři dny
když budeš mít hlad
popros o chleba
když budeš mít žízeň
popros o vodu
přespi kde se dá
a každý den se zeptej
devíti lidí na člověka
s tvým jménem
s tvým osudem

Jiří Kolář

Úvodem

Velikonoční doba vrcholí slavností Seslání Ducha svatého. Kdo se ptá a kdo umí vysvětlit, jak se Duch boží projevuje? Lze se s ním nějak setkat?

Jak nazývat usmrčení zločince? Nacisté prohlásili popravu R. Heydricha za atentát. My za akt spravedlnosti nad válečným zločincem, mimo jiné strůjcem genocidy Židů. Komunisté po smlouvě Hitlera se Stalinem složili zbraně. Až do r. 1989 snižovali význam Heydrichovy popravu, tvrdili, že represe nacistů, včetně Lidic, byla neúměrnou cenou. Čeští příkrčenci jejich tvrzení ochotně přijali. Ale nacisté na okupovaných územích vypálili mnoho vesnic. Sovětský diplomat Čičajev za války prohlásil, že případné vyřazení plzeňské Škodovky by stálo i za 15 až 20 tisíc popravených, neboť zbrojní výroba významně vyzbrojovala nacistickou armádu. Češi, pokud se nedali ke komunistům nebo nacistům, často přijímali výhody, např. ve zbrojovkách větší mzdy. Většina popravených odbojářů šla hrdě na smrt. /v

KONČÍ TO SRDCEM ...

Když při eucharistické Hostině rozdávám Kristův Chléb a věřící člověk se ho dotýká, napadá mne, co by na to řekl Mojžíš. Dle tradice slyšel Hospodina: „Kdokoli se dotkne hory (Sinaj), musí zemřít ...“, bude ukamenován nebo zastřelen.“ (Ex 19,12 a 13). Byla to chvíle, kdy Mojžíš přijímal na Sinaji Desatero. Zřejmě takto tvrdě chápal Mojžíš Boží majestát. Bůh musel dlouho čekat, až člověk postoupí v poznání svého vyvolení a dokáže pochopit víc než jen hrozbou Boží přítomnost. Dařilo se to velice pomalu (u někoho až dodnes). Majestát se měnil v ochranný, posléze v otcovský ba mateřský vztah (Oz 11,1 a 4; Iz 66, 12 a 13). Až to skončilo u pravého opaku. Bůh ústy Ježíše Krista prosí lidi: „Pojďte ke mně... Vezměte a jezte...“ A hříšný člověk se dotýká Chleba Života – Tělesnosti Slova. Otvírá se mu nepoznatelný vesmír Absolutna v někom naprosto konkrétním a poznatelným: v Ježíši, Kristu. Mojžíš jistě žasne ...

Jan Rybář

Naděje není to přesvědčení, že něco dobře dopadne, ale jistota, že něco má smysl - bez ohledu na to, jak to dopadne.

Václav Havel

Z LÁSKY JSME BYLI STVOŘENI, K LÁSCE JSME ZVÁNÍ

Hebrejské slovo *ruach* znamená životadárny duch, dech, vzduch, vánek, vítr. Obrazem ducha je také voda, oheň a vůně. Projevem ducha je život, celé stvoření je v pohybu. Největší díl životadárného ducha dostal člověk; proto jsme schopni velké lásky. Duch nás zve k dalšímu porozumění a pobízí nás k novému poznávání, objevům, k dalším dobrým činům, podporování života a službě.

Tvořivá moc, zejména stvoření života, se v Bibli nazývá dech, duch Boží. Stvořitel do nás vdechl svůj dech. Biblické osobnosti, zvláště proroci se otevřeli Duchu; jejich moudrost, životní statečnost a věrnost jsou projevem spolupráce člověka s Duchem. Už v Izraeli je očekávání dalších darů Ducha přítomné ... I my máme být dalšímu obdarování Ducha otevření. „Kdo má, bude mu dáno a přidáno ...“

Ježíš nám slíbil: „Nenechám vás jako sirotky, pošlu vám nového Průvodce, ten vám bude napovídat to, co jsem vám řekl. Tak vás bude uvádět do veškeré pravdy.“

Ke spolupráci s druhým je třeba porozumění. K porozumění Ježíši je třeba znát učení „Mojžíšovo“, k porozumění Duchu božím je nutné porozumět vyučování Ježíšovu. /v

V JAKÉ DOBĚ ŽIJEME?

Koho z nás nezasáhl teroristický útok na děti a mladé lidi v Manchesteru? Někdo v sobě a v okolí přizívá strach, jiní zprávy o neštěstí vytěšňují. Kdo se zajímá o oběti války třeba na Ukrajině? Ne málo lidí dokonce Putina obdivuje.

Bude v Evropě teroristických útoků přibývat? Je svět horší, než býval? V policejních režimech (nejen nacistických, fašistických a komunistických) je nižší kriminalita občanů. Zato kriminalita vládců je obrovská. Co ovlivňuje úroveň společnosti?

Izraelitům Hospodin nabídl velikou možnost žít pod jeho ochranou. Později jim poslal svého Syna a ten nám nabídl ještě svého Ducha. V dějinách si můžeme porovnat, jak se lidem daří, využijí-li této možnosti (a v jaké míře) nebo když spoléhají jen na své síly.

Udržet dobré vztahy s nejbližšími není samozřejmé, podobně vztahy mezi lidmi různých kultur v jedné zemi, natož mezi státy. Nic se neudělá samo. V naší společnosti jsme povědomě přijali model manželství s jedním manželem na celý život. Ale to se povede jen těm, kteří se shodnou na určitých pravidlech a na určitém způsobu soužití. Nedivme se, že těm, kteří se spoléhají na něco jiného, méně účinného, se manželství rozpadne. Ve společnosti i politice to platí podobně, mnoho lidí věří lidem slabého charakteru, když jim nabízejí blahobyt a mír. Na čem a na kom společnost a soužití s druhými postavíme?

„To byla taková doba“, omlouvají někteří svou povolnost k minulému režimu. Nesvádějme svou necharakternost na dobu. Stále platí rčení: „Řekni mi, s kým se přátelíš, a já ti povím, kým jsi“. Jaké noviny nebo knihy čteš? Na co se díváš v televizi, z jakých zdrojů čerpáš informace? Kým se necháváš ovlivňovat? Apoštolové byli učedníci Mojžíše, později Ježíše. A přesto v určité situaci propadli náboženské nesnášenlivosti a chtěli vypálit samařskou vesnici ...
Mistr je okřikl: „Nevíte, jakého ducha jste!“ (Srv. Lk 9:52-56)

Po staletí se Evropané dívali jedním směrem, přes všechnu povrchnost něco věděli o Kristu, uměli rozlišovat zlo od dobra. Čest, majetek a manželka druhého byly prohlášeny za nedotknutelné, kdo je porušil, byl provinilcem. Větu: „Novináře je třeba střílet“, by nepovažovali za bonmot.
Nepřijme-li dostatečné množství lidí stejné zásady života, jak by mohla Evropa existovat a žít v míru?

Na čem se shodneme? Co navrhuje? /v

*Proč hledáte živého mezi mrtvými?
Není zde, byl vzkříšen. (Lk 24:5-6)*

KŘESŤANSTVÍ V ZAJÍMAVÉ DOBĚ

Tomáš Petráček

Bezprecedentní tempo vývoje, prudký technický pokrok, nová ohrožení - to vše zvyšuje potřebu duchovního zakotvení a spočinutí. Postmoderně se svým důrazem na bezbřehou pluralitu navíc vytváří hodnotové vakuuum, které může zdařile vyplnit jen tvůrčí náboženské myšlení a hluboce prožívaná spiritualita. Naše doba se tak stává novou dějinnou výzvou pro katolickou církev a ekumenické křesťanství.

Zatím se zdá, že role náboženství v postmoderním západním světě spíše upadá. Přes všechno mluvení o návratu náboženství má ten návrat spíše charakter pověrečnosti, esoterických a podobných praktik. Ty ale nikterak nesplňují původní roli náboženství jako klíče k výkladu světa a lidského údělu - a síly, která dává společnosti jednotící charakter.

Lze mluvit o *nábožensky amuzikální generaci* lidí, kteří nechápu, k čemu by jim náboženství mohlo být užitečné, proč by se o ně měli

zajímat. Neoslovují je dochované historické artefakty náboženského života ani současná náboženská praxe. Situaci pak ještě zhoršuje konflikt západní společnosti s militantní verzí politického islámu, který úspěšně buduje podprahové krátké spojení, že náboženství rovná se fanatismus, terorismus, rozdělení, tmářství, nepřátelství k pokroku a autentickému rozvoji lidství. Jde o stereotypy, které od 18. století různé politické a myšlenkové systémy (u nás nejčilevědoměji komunistický režim) vkládají do vědomí i podvědomí Evropanů.

Nelze nevidět, že současná krize evropské civilizace nějak souvisí s rozkladem zděděného hodnotového a symbolického světa. Ten ztratil svou nosnost a schopnost podněcovat rozvoj evropské společnosti, aniž by byl nahrazen jiným systémem. V zásadě v pozadí mnoha dnešních politických postojů sice stojí náboženské hodnoty, ale nejsou nikterak reflektovány a promyšleny. Převládající eschatologii, tedy finální vizi současné západní kultury (ve svých kořenech rovněž křesťanskou), kam má svět dospět, je harmonická spolupracující solidární společnost, kde lidé zcela svobodně volí své náboženství (včetně ateismu či agnosticismu), kde žijí vedle sebe a každý se svobodně dle svého svědomí dobírá pravdy. Jak se ale vyrovnat s konkurenční eschatologií těch,

kteří se domnívají, že jediný možný konečný stav je nastolení univerzální světovlády islámu či ruské imperiální nadvlády, kde je pluralita vnímána jen jako dočasné zlo?

Kořeny současné situace

Nejdříve je třeba uvést, že není na místě nostalgie ani nám nijak nepomůže mýtus návratu k původnímu uspořádání společnosti. Od 16. století se totiž západní křesťanství rozdělilo do navzájem nenávistných, ven i dovnitř uzavřených konfesi a ztratilo původní schopnost vést, civilizovat a inovovat západní společnost. Vytvořily se náhradní myšlenkové systémy - např. radikální osvícenství, které si sice přivlastnilo hodně z křesťanského hodnotového světa, ale vůči církvím se stavělo jako ke své konkurenci, kterou je třeba oslabit, zbavit politického, ekonomického a společenského vlivu i morální autority.

Zrod moderny pak vytvořil novou situaci, kdy v souvislosti s urbanizací a průmyslovou revolucí byla zrušena původní konfesi náboženská jednota i státně-politicko-církevní dohled nad jedincem a společností od kolébky do hrobu. A současně začíná rychlý nástup sekularizačních trendů a náhradních náboženství typu nacionalismu, kultu rasy či po-

kroku. Nové společenské a politické síly přitom převzaly do své agendy mnoho původně křesťanských myšlenek: občanská rovnost a emancipace člověka, sociální spravedlnost a solidarita, svoboda svědomí a náboženství, ženská emancipace - jakkoliv je paradoxně musely často prosazovat přes odpor tradičních církví.

Poučení tragickou zkušeností dvojí sebevražedné války křesťansko-demokratičtí politici v klíčových evropských zemích položili základy následné poválečné historicky bezprecedentní éry prosperity a bezpečí západní Evropy. Její součástí byla i obnova náboženského života, která vyvrcholila Druhým vatikánským koncilem - ten smířil církev nejen s hodnotami a principy moderní doby, ale otevřel cestu k další spolupráci nejen s protestantskými církvemi.

Vzpouza proti autoritám

Do slibně se vyvíjející situace však zasáhlo několik neblahých vlivů. Konání koncilu a následné naplňování jeho závěrů se časově shoduje s novým historickým fenoménem, jímž je první a tvrdý dopad důsledků vytvoření konzumní společnosti v západních zemích. V kombinaci se stěhováním do měst a rozpadem lidového masového katolicismu na venkově to v následných desetiletích vedlo k dalšímu poklesu počtu věřících i propadu kněžských a řeholních povolání. Všechny kolektivní identity jsou zpochybněny, původně masové organizace jako odbory, politické strany a mnoho dalších od té doby počítají jen ztráty. Náboženské odcizení zasahovalo všechny vrstvy společnosti.

Hnutí vrcholící rokem 1968 zaútočilo na veškeré stávající společenské autority - od armády a státu přes univerzity a západní vědu až po církev, a dokonce i rodinu. Byly odhalovány jejich represivní mechanismy a hlásána naprostá svoboda v podobě možnosti jedince zcela se vyvázat z tradice, společenských institucí, rodinných vztahů a etických systémů. Konzumismus kladl důraz na volný čas a užívání materiálních výtvarků (doplňoval tak rovnostářský politický radikalismus založený na zpochybnění systému autorit), na experimentální hledání nových zážitků a osvobození smyslů a sexuality.

Nenávist k vlastní tradici a kultuře

S dopady destruktivní síly těchto proudů, jakkoliv jejich kritika tehdejší společnosti a jejich struktur a institucí byla zčásti oprávněná, se euroamerická společnost vyrovnává dodnes. „Za opuštění náboženství se platí tím, že se stává složitě být sám sebou. Postnáboženská společnost je společností, kde se nebývale rozrostl problém vnitřního neklidu jednotlivce i duševních poruch.“ (Gauchet) Význam kulturní revoluce roku 1968 ale nelze přecinit. Jakkoliv se jedná o motiv původně opět prorockého étosu nemilosrdného prověřování všech hodnot a principů, v případě západní společnosti se tragicky překlopil v hodnotovou sebedestrukci. U radikálně

liberálních elit, které postupně ovládly veřejný diskurs, univerzitní svět, média a nakonec i oblast politiky, pozorujeme jako zvláštní rys fenomén nazývaný oikofobie, tedy nenávisť k vlastní tradici a kultuře, snahu ji co nejvíce očernit, zničit její nosné instituce, oslabit starší hodnotové systémy, aby na troskách původního uspořádání bylo možné vytvořit zcela novou společnost dle principů sociálních inženýrů. Ve společnosti, kde se bojuje proti existenci a závaznosti kánonu evropské kultury a umění jako pozůstatku utlačovatelské patriarchální struktury, kde dochází k radikální relativizaci všeho, kde elity rezignují na původní úkol prosazovat vysoké nároky a normy u sebe a druhých, tam nutně dochází k jevům, které jsou popisovány jako nihilismus, úpadek vzdělanosti, banalizace kultury.

Potřeba náboženství

Náboženství a víra hrají důležitou roli při budování hodnotového systému, bez něž není společnost funkční. Z hodnotového systému totiž vycházejí etické normy, zvyky, pravidla a zákony, které upravují život společnosti, a pro jejich osvojení a přijetí je nutné, aby byl sdílený, inteligentní, jednotící. Bez takového pružného, ale zároveň pevného rámce, přesvědčivého a schopného vést lidské jednání, se společnost rozpadá na atomizované jedince, kde triumfuje absolutizovaný individualismus, ale zcela chybí smysl pro bonum commune, společné dobro. Ostatně jak se na něm v takové společnosti také shodnout a proč se mu podřizovat, pokud není založen hlouběji než na povrchním dočasném většinovém konsenzu.

Tradiční západní aristotelско-tomistický koncept lidské přirozenosti vycházel z předpokladu, že člověk má přes všechnu svou dějinnou a kulturní podmíněnost pevnou metafyzickou strukturu, kterou je možné lépe poznávat a porozumět jí, ale zároveň ji nelze nerespektovat a popírat. V šedesátých letech se ovšem prosadila teze, že člověk je tím, čím chce být, že neexistuje lidská přirozenost - a rozhodně ne jako východisko pro vytváření sdíleného hodnotového rámce. Potřeba neustále vytvářet nějaké etické panely a kodexy pro prakticky každý obor, záplava zákonů a směrnic ukazuje na jejich neúčinnost a neschopnost nalézat jiné konsensy než pomocí stávající aktuální většiny. Což jsou dohody často slabé a vlastně bez respektu, které si nejsou schopny získat srdce lidí.

Důvěra v budoucnost

Základním předpokladem, který v člověku buduje náboženská víra, je důvěra. Všimněte si i stejného kořenu a blízkosti obou slov: víra a důvěra. Člověk, jemuž náboženská víra dává v jeho každodenních zápasech vnitřní pokoj a světlo, v ní může čerpat i odvalu k důvěře mezi lidmi navzájem a překonávat nutně přicházející zklamání. Takový člověk neupadne do skepse, cynismu a nihilismu, ale má důvěru v budoucnost. Člověk s touto důvěrou, s vírou, že svět i jeho život je v rukou sou-

citného Boha, pak také ví, že život má smysl a stojí za to ho předávat dál. Můžeme si proto namlouvat, co chceme, ale pokud společnost v základním kritériu ochoty předávat život z jakéhokoliv důvodu selhává, pak bude nutně nahrazena kulturou, která má tento podstatný prvek nastavený lépe - jakkoliv může být civilizaci, kulturně a hodnotově jinak po všech stránkách méně vyspělá.

Jsmo na cestě úpadku?

Celkově najdeme dvě základní linie křesťanského myšlení. První vychází od synoptických evangelií, jde přes Ireneje z Lyonu, Tomáše Akvinského k Druhému vatikánskému koncilu. Vychází z toho, že lidská přirozenost není poškozena natolik, že by člověk nebyl schopen velikosti, ale naopak jsou mu otevřeny velké možnosti a může dorůst k plnosti bytí, virtuozity lidství, ve stopách Ježíše Krista. Druhá, antropologicky pesimistická větve vychází od Pavla a pokračuje přes Augustina až po Luthera, Jansenia a mnoho dalších myslitelů. Podle nich je lidská přirozenost poškozena fatálně a člověk není schopný užít své základní dary (rozum a vůli) správně, a nutně selhává. Proto potřebuje neustálý dohled státu, vrchnosti a církevní autority, neboť kdykoliv se mu poskytne prostor svobody, okamžitě ho zneužije.

Samozřejmě se jedná o zjednodušení, obě větve jsou legitimní. Moderna je typickým antropologickým optimismem, který se vzbouřil proti dohledu a byl nesen étosem občanské, genderové a sociální emancipace. Dnes máme dojem, že tento experiment selhal, že nejsme schopni unést břemeno svobody, že masová kultura a konzumní společnost zcela válčují schopnost člověka žít svobodu se zodpovědností.

Je evropská kultura skutečně na cestě úpadku, protože nezvládla svobodu a nedostála ambicím, které do ní byly vloženy myšlením, oběťmi a úsilím generací předků? Nebo je to jen nezbytná fáze, kritická fáze zrání, po které přijde katarze a nová syntéza uspořádání společnosti a jejich hodnot - nikoliv už vnucená a vyučená elitami, ale dobrovolně přijatá a vytvořená masami? Mnohé nasvědčuje prvnímu případu, ale naše křesťanská, biblická víra nás vede k tomu, abychom doufali v druhý, a to navzdory všem jevům a zklamáním.

Biblická víra ale nespočívá v trpném postoji, ale v postoji, z něhož vyrůstá jednání. Jinými slovy: postmoderní Evropa může být „nová kvalita“, ale neudělá se to samo. Musí se to poctivě a tvořivě odpracovat, jít ke kořenům, jak nás to učí papež František. Jedním ze základních rysů západní kultury, součástí jejího židokřesťanského dědictví, je totiž její vědomí dějinnosti. I v této fázi pořád ještě Evropa má situaci ve svých rukou. Bezprecedentní tempo vývoje, technický pokrok, nové výzvy, návrat dějin - to vše zvyšuje potřebu zakotvení, spochybnění, hledání sil v transcendenci. Žijeme ve velmi zajímavé době.

Autor je katolický kněz, teolog a církevní historik, KT, květen 2017

MARXISMUS JE STÁLE V NÁS

rozhovor s Pavlem Fischerem,
někdejší velvyslancem ve Francii, expertem
v otázkách bezpečnosti, diplomacie, politiky.

Studoval jste filozofii, lingvistiku, politologii, náboženskou problematiku. Za koho se považujete? Vzpomínám ostatně, jak jste kdysi prohlásil, že vás naplňuje služba veřejnosti.

Jsem otec od rodiny a občan. Ta služba veřejnosti se odehrává jaksi po cestě. Na vysoké škole jsme si vybírali téma seminární práce z předmětu nazvaného vědecký ateismus. Jako vtip jsem navrhl, že budu studovat sv. Augustina. A paní profesorka byla ráda, že jsem si vybral velkého myslitele křesťanství. Směl jsem mluvit o muži, kterého mám rád a kterého obdivuji, a dostal jsem navíc zápočet. A ostatním jsem ho mohl přiblížit. Přišlo mi tehdy, že Pán Bůh má smysl pro humor.

Vaši kariéru tedy odstartoval vědecký ateismus.

Mám z něj dokonce zkoušku, ale kariérou bych to nenazval. Teprve když jsem studoval v cizině, tak jsem si uvědomil, jak nám marx-leninismus naformoval mozek. Teprve při studiu filozofie, evropských dějin či teologie jsem zjistil, co si nesu za závaží. A nejen já, celá společnost. Politika se pak zabývala transformací ekonomiky, jakoby nás chtěla odvést od toho skutečně podstatného, třeba v duchovní a společenské oblasti.

Jaké jste měl v duchovní oblasti zázemí?

Těch průvodců včetně rodičů bylo mnoho! Vždycky mě někam posouvali. Byl jsem ještě nezletilý, když hledali vedoucího na chaloupky, tajné prázdninové tábory salesiánů, a přišli za mnou. Vzal jsem to a dodnes jsem za to vděčný. Vzdorovat režimu se dalo i tak, že se člověk věnoval mládeži. Vzpomínám na křesťanskou aktivistku Marii Kaplanovou, která mě chválila, jaký jsem úžasný diplomat. Podobné situace z vás dělají to, čím se stáváte. Někdo vám projeví důvěru a vás to posune v hledání vlastní cesty.

A rodiče?

Dlouho jsem netušil, jak to moji rodiče mají s komunisty. Zásadně s nimi nespolupracovali, ale zdálo se mi, že se proti nim příliš neangažují. Později jsem pochopil, že jsem o tom jen nevěděl. Před pádem komunismu jsem například nevěděl, proč jsem měl za úkol výše zmíněné rodině Kaplanových předat plochý klíč velikosti 13. Bylo to nedostatkové zboží a já netušil, že se jím povolovala nádrž u nějakého auta, aby se tam mohly pašovat knížky. Vyrůstal jsem v prostředí, které se nehodlalo podřídit.

Ve škole jste problémy neměl?

Měl jsem štěstí na kantory. Můj třídní si mě jednou pozval do kabinetu: „Jsi jediný ve třídě, kdo není v SSM. Takhle by ses na gymnázium nedostal. Napsal jsem ti do hodnocení,

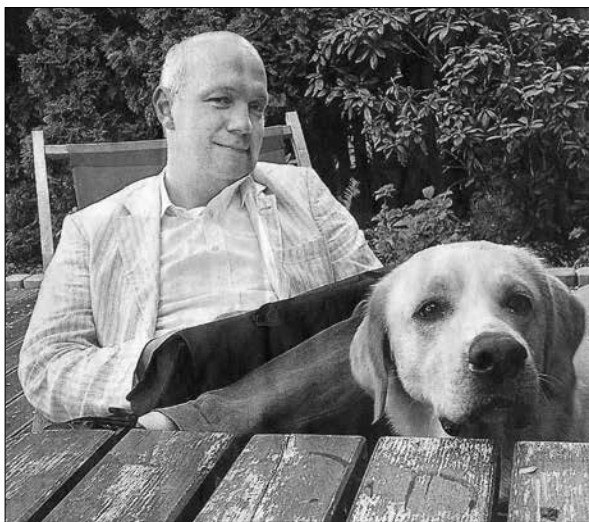
že jsi pionýr, protože chci, abys studoval.“ Na gymnázium jsem se skutečně dostal. A takového kantora si potom nesete s sebou jako ochránce. Hazarduje s vlastní kariérou, aby vám pomohl! Dodnes mě jeho tehdejší postoj povzbuzuje. Důvěřoval mi. Na to se nezapomíná.

Váš tatínek je vědec. Váš věda nelákala?

Já vlastně vědu začal také trochu dělat. Věnoval jsem se typologii katalánštiny, vedle toho jsem studoval francouzštinu. Táta hodně cestoval do zahraničí. V jednu chvíli mu řekli, že s rodinou už nikam nesmí. Byli jsme tu drženi jako rukojmí, což ve mně vyvolávalo pocit, že mi režim tátu bere. Poslední byl tedy náš společný pobyt ve Švýcarsku. Podmínkou bylo, že my děti tam budeme chodit do ruské školy. Jenže tam neměli dost školních lavic, tak jsem šel do církevní školy a studoval ve francouzštině. Jelikož to byl náš poslední rodinný pobyt za hranicemi, zůstala mi francouzština spojená s představou svobody.

Jak jste prožíval rok 1989?

Před listopadem jsem dostal výjezdní dolož-

ku a mohl vycestovat na jih Francie, kde měli literaturu právě o katalánštině. V kapse pár peněz, vydělával jsem si načerno jako malíř pokojů, a právě tehdy padala Berlínská zeď a přišla demonstrace na Národní třídě. Přemýšlel jsem, zda se nevrátit, ale rozhodl jsem se práci dokončit. Když jsem se pak vracel domů, vezl jsem si v ruksaku skvělou encyklopedii katalánštiny, ale tady mezitím lidé prožili něco jako skupinovou terapii. Vrátilo jim to naději. Mně takový prožitek chyběl. I proto jsem ten boj se stíny minulosti vnímal v trochu jiném světle, bez velkého okouzlení.

U lingvistiky jste ale nezůstal.

Neměl jsem dojem, že získání doktorátu z lingvistiky je to, čemu bych se po pádu komunismu měl věnovat. Nedalo moc práce mě přemluvit ke studiu sociálního učení církve ve Švýcarsku. Vyhlédl si mě jeden profesor, seznámil se s tátou a po deseti minutách rozhovoru byli u Tomáše Akvinského. Táta z něj byl nadšený. Dostal jsem stipendium a v Ženevě se mohl potkat s lidmi z celého světa. Promýšleli jsme spolu, co se děje se společností, když končí doba nesvobody. Jaké jsou duchov-

ní proudy, které je třeba mít na paměti, aby nedošlo k násilí, aby jedna ideologie nebyla nahrazena jinou. Dostávali jsme tam zázemí k tomu, abychom se stávali svobodnými občany a pochopili něco z toho, čemu se říká duchovní kořeny Evropy. Závěrečnou práci jsem věnoval tématu uprchlíků a migrantů.

V době, kdy mnozí studovali ekonomii a management, jste se věnoval náboženství. Mnozí se mi smáli, že se věnuju něčemu tak staromódnímu! Ani já netušil, že se náboženství do veřejného prostoru vrátí s takovou silou. Celá řada ekonomistů, ne ekonomů, protože to byli mentálně marxisté, tehdy říkala: „Materiální základna se transformovala. Neptejte se jak. S naší pomocí budeme mít všichni zajištěný blahobyt.“ To bylo jako přes kopírák opsané z marxistických příruček! Velmi mě to intelektuálně dráždilo.

Jak jste se dostal k místu biskupského sekretáře?

Když jsem se vrátil ze studií, šel jsem jako stipendista církevní organizace podat raport na arcibiskupství. Mluvil se mnou biskup František Lobkowicz a po chvíli mi nabídl práci sekretáře. Nabídku jsem přijal a několik let jsem pro něj pracoval.

Neuvažoval jste o tom zůstat ve službách církve?

Samozřejmě jsem si tu otázku kladl, ale mě vždycky přitahovala společnost, kde lze mnoho smysluplného vykonat. I proto jsem kývl na nabídku Kanceláře prezidenta a začal jsem pracovat pro Václava Havla. Tam jsem působil osm let. A byla to vybraná společnost – Ivan Medek, Karel Schwarzenberg, Pavel Tigrid a mnoho dalších znamenitých osobností.

Snažil jste se lidi ve svém okolí přesvědčit o pohledu, který jste si přivezl z Ženevy?

Studoval jsem, jak se křesťanství dívá na problémy, jako jsou bohatství a chudoba, politická moc, práce, válka... To nejsou otázky, které jednou provždy vyřešíte. Jsou s vámi pořád. Vy se ve škole nenaučíte odpověď, ale dostáváte klíče k hledání. Inkarnace Božího slova do konkrétního světa a konkrétní doby je pokaždé tajemství. Umožňuje vracet ducha do bezduchých struktur státu nebo mezinárodního kontextu. Na což se leckdy zapomíná.

O čem byste přednášel našim současným politikům?

Například že strach není dobrý rádce a je třeba připravovat občany, aby rozuměli výzvám, které dnes vidíme v EU, v NATO, nebo i na severu Afriky, ve východní Evropě či v Asii. Například nechápu, jak se u nás někdo může tolik klanět Číně a zároveň českým ocelářům neříkat, že to může ohrozit i jejich práci. Desítky tisíc jich budou na dlažbě, pustíme-li do Evropy čínskou ocel. Některé významné země – seznam není složité sestavit - financují teroristy a my k tomu nejenže mlčíme, ale dokonce s nimi usilujeme obchodovat. Jako bychom nechtěli rozlišovat.

Politické zkušenosti jste asi nezískal jenom díky ženevským studiím a práci na Hradě.

Ohromnou zkušenost jsem získal na francouzské škole ENA, kam chodí studovat budoucí prezidenti, ministři a kapitáni průmyslu a která dává několika vybraným zahraničním studentům příležitost studovat stejný program. Přihlásil jsem se a byl přijat. Nejprve jsme měli praxi, sloužil jsem u prefekta, psal mu projevy, pomáhal s organizací veřejných akcí, při jednáních s policisty a podobně. Následoval rok strhujícího výukového programu. Tahle škola chce formovat skutečné služebníky státu, vstřípit jim, že sloužit společnosti může být něco vznešeného. To mě nadchlo. Po návratu jsem se stal ředitelem politického odboru u Václava Havla, později velvyslancem ve Francii a politickým ředitelem ministerstva zahraničních věcí.

Jak se coby znalec Francie díváte na častý názor, že právě Francouzská revoluce odmítnutím Boha odstartovala řadu následných evropských problémů?

Francie není jen symbolem revoluce, ale také všech duchovních reakcí na tenhle revoluční zmar. Tam někde se potkává osobní víra

a společenské angažmá. A duchovní zápas, zrozený právě v reakci na revoluci, je strhující. Člověk jen potřebuje kulturní klíče, aby ho viděl a mohl analyzovat.

Nejsou ty klíče něčím, co nám chybí obecně?

Kultura a umění nám pomáhají, abychom si rozuměli a pojmenovali své strachy, naděje a sny. Jenže dnes žijeme ve společnosti, která právě kultuře soustavně kráčí rozpočty. Estetická výchova, společenské vědy, to všechno jde stranou na úkor ekonomismu. I proto je třeba, aby vznikala různá kulturní centra, aby bylo víc estetické výchovy. Já jsem dlouhá léta hrál v orchestru. Naučilo mě to naslouchat druhým, disciplíně i týmové práci. Měli bychom mít víc orchestrů, výtvarných a divadelních dílen. Když jdete hrát divadlo a musíte nějaké emoce předstírat nebo je potlačit, naučíte se ve světě lépe orientovat. Děti z dramatických kroužků budou připraveny sehrát i nějaké společenské role a poznají, kdy politik mluví upřímně.

Byl jste politikem, procestoval jste kus světa, dodnes přednášíte. Jak všechno snášela a snáší vaše rodina?

Naše nejstarší dítě bylo těžce postižené. Když

jsme se rozhodli mít další děti, doktor nás tlačil k potratu. My jsme ho neposlechli - a jsme šťastní rodiče čtyř dětí. Když nám ten nejstarší začal umírat a my usilovně přemýšleli, co pro něj můžeme udělat, rozhodl jsem se ukončit svou diplomatickou kariéru a být doma s rodinou. Tehdy jsem se rozhodl pověsit kariéru na hřebík, udělal krok do neznáma a zkusil jsem zaměstnat sám sebe. Bylo to rozhodnutí, které dodnes dobojovávám, protože se mi po službě státu stýská. Ale umožnilo mi to být s manželkou, s dětmi i s naším nejstarším synem právě tehdy, kdy jsme se tolik potřebovali. Naplno jsem zakusil, že štěstí člověka není v tom udělat kariéru, ale lze ho najít ve službě, když na někom závisíte nebo někdo závisí na vás. Pokud bych měl říci něco své manželce, tak velké Díky. Našel jsem v ní oporu. Kdybych ji vedle sebe neměl, rozhodně bych nebyl tam, kde dneska jsem.

P. Fischer (1965, Praha). Absolvent FF UK, sekretář biskupa Františka Lobkowicze, v kanceláři prezidenta Václava Havla řídil politický odbor. V Paříži studoval na prestižní škole ENA, je nositelem Řádu čestné legie a Řádu sv. Karla. Věnuje se analýze společenského a politického dění, v současnosti je ředitelem STEM.

Na flanderských polích

Na polích flanderských vlčí máky kvetou, tam mezi kříži, řada za řadou.

Zde hrob je náš. Však mezi červánky, na nebi modrém slyšte skřivánky, když dole kanóny tu svoji píseň řvou.

My mrtví zůstanem - a je to možná zdání, že včera žili jsme a byli milováni, když nyní ležíme na polích flanderských.

Náš boj teď jiní převezmou:

do vašich rukou vkládáme teď svou hořící pochodně a vy ji neste dál.

Kdyby vám uhasla, vzpomeňte na náš žal.

Když rozkvétá lán máků červených, my neměli jsme spát na polích flanderských.

John McCrae

český překlad Jindra Svitáková

John McCrae (30.11. 1872 - 28.1. 1918) byl kanadský chirurg z Ontaria sloužící v průběhu 1. světové války na západní frontě ve Flandrech v dnešní Belgii. Zde byl chirurgem kanadské armády v rámci armád Britského společenství národů. Byl otřesen a citově zasažen utrpením, které musel denně vidat, a proto v r. 1915 napsal svoji slavnou báseň - In Flanders fields (V polích flanderských). Tuto báseň psal pouze pro sebe a zahodil ji. Kolemjdoucí důstojník ji však zvedl a odeslal do Anglie, kde byla vydána 8.12. 1915 v časopise Punch.

Jeho báseň se stala jedním ze symbolů celé války a dodnes je připomínána tradicí vlčího máku na paměť padlých a válečných veteránů. Hlavně v Anglii a Francii je každoročně 11. listopadu v Den válečných veteránů zastaven téměř veškerý život a tento den je vzpomínkou na padlé z první světové války. John McCrae zahynul na pneumonii 28. ledna 1918.

Belgie květen 1917

Chvála tobě

Chvála tobě, kdos všechny muže obrnil samotou, aby na tebe nezapomněli. Ty sám jsi samotou a jen tvým jménem ji lze oslovit. Pomoz i mně utužit mou samotou, abych ve tvém jménu, silnějším než všechna slova útěchy, zacelil své rány. Jen tvé jméno mi dává sílu se ve víru času na okamžik zastavit. Jen tehdy, je-li tato samota spojena s tvým jménem, tě mohu prosit o odpuštění svých hříchů.

Leonard Cohen

Domnívám se, že není vhodná doba stavění či obnovování sloupů ... Úsilí o znovupostavení sloupu nebere dosti na zřetel naší současnosti a může vyvolávat dojem společenské netolerantnosti a činit nevhodnou naši ochotu druhým sloužit. Nechceme rovněž vytvářet dojem konkurence na poli ekumenismu. Ne tedy kamenné sloupy, ale živé sloupy mariánské úcty, která by nás spojovala s ostatními křesťany: „Žijme jako Maria!“ *kardinál Miloslav Vlk, 29.11. 1993.*

AKTUALITY

Oblastní charita Ústí n. O. ve spolupráci s Muzeem romské kultury Brno Vás srdečně zvou na přednášku PhDr. Jany Horváthové: **Jak komunikovat s romským klientem**

5. 6. v 9.30 h. v Centru pod střechou Letohrad.
www.uo.charita.cz

Poutní slavnost v Červené 11. června, bohoslužba v sobotu 10.6. v 17 hodin.

Poutní slavnost v Mistrovicích 25. června.

Výlety a akce k ukončení školního roku pořádá paní katechetka Jana Skalická 20. - 25. června.

Skauti budou tábořit opět začátkem července.

Príměstský tábor - Tábor naruby

17. - 21. července v Centru pod střechou v Letohradě. Cena 900 Kč.
www: <http://www.uo.charita.cz>

Za angličtinou do kostela - kurz angličtiny pro děti ve věku 7 - 12 let.

17. - 21. července - denně od 8:30 do 14:30 hod. v evangelickém kostele v Letohradě.
www: <http://www.letohrad.evangelnet.cz>

Výstava krajky

29. 6.-31.7. v **orlickém kostele**.
Vernisáž 29. 6. v 17 hod.
Otevřeno: 30.6. - 2.7. 9 - 17 hod.
každou neděli 9.45 - 12 hod.
Jindy po domluvě s paní Janou Skalickou, tel. 731 40 2237.

ČERVEN VE STREETU

Taušlova 714, Letohrad, tel. č.: 731 420 344
Facebook: NZDM Street-Letohrad

Po 5. 6. **Speed cups** - postřehová hra s barevnými kalíšky - nevíš, o co jde?
Přijď si tuto hru spolu s námi zahrát.

Po 12. 6. **Streetball training**

Líbí se Ti streetball/basketball a neumíš ho? Chtěl by si vypilovat svou techniku? Ve Streetu bude čekat trenér, který Ti vše ukáže a vysvětlí.

Po 19. 6. **Sportovní odpoledne**

Připraveny budou nejrůznější hry a aktivity, kterým se můžeme věnovat venku.

Po 26. 6. **Zahradní rozlučková párty**

Přijďte se spolu s námi rozloučit a opéct si něco dobrého na ohni.

Pá, So 30. 6 a 1. 7. **Letohrátky**

V areálu Centra pod střechou a MŠ Taušlova město pořádá tradiční akci. V době konání akce otevřeny naše prostory.

Preventivní téma: Sex a vše kolem něho

Kdy je správný čas? Víš jak se chránit před nechtěným početím či nemocemi? Jestli máš nějaké otázky, na které neznáš odpověď, přijď si spolu s námi na téma sexu popovídat.

MEZINÁRODNÍ HUDEBNÍ FESTIVAL LETOHRAD 2017 - 28. ročník

Neděle 4. června od 14 hod. - **Odpoledne UHK - cyklovýlet:**

Kniha jako věčné médium, cyklus krátkých přednášek a hudebních vystoupení:

- ve 14 h. na Tvrzi Orlice,
- ve 14.45 h. v kostele na Kunčicích,
- v 5.30 h. v evangelic. kostele v Letohradě,
- v 16.15 hod. na letohradském zámku.
V případě výrazně nepříznivého počasí bude zkrácený program od 16 h. v evangelickém kostele v Letohradě.
Všichni účastníci obdrží cyklopass a pokud budou mít razítka ze všech stanovišť, mají zdarma malé občerstvení na konci cyklovýletu a také zdarma vstup na koncert od 18 hodin v Lukavici. Vstup zdarma.

Neděle 4. června od 18 h. v kostele v Lukavici **Alfred Strejček a ProArte trio - B+B= Bach a Bible**. Bachovy Goldbergovy variace s texty Starého Zákona. *Vstupné: 60 Kč, slevy 40 Kč. Majitelé vyplněných cyklopassů - vstup zdarma.*

Úterý 6. června 20 hod. v evangelickém kostele v Horní Čermné - **Baroko a romantismus - Eric Hallein (Belgie) - varhany.**
Vstupné: 50 Kč, slevy 30 Kč.

Čtvrtek 8.6. ve 20 h. v kostele v Jablonném nad Orlicí - **Hudební kaleidoskop Hans-Georg Reinertz (Belgie) - varhany.**
Vstupné: 50 Kč, slevy 30 Kč.

Pátek 9. 6. v 18.30 h. **Dechové trio LIGNEUS** - v kostele ve Výprachticích, v 21 hodin v kostele v Mistrovicích.
Vstupné: 60 Kč, slevy 40 Kč.

Sobota 10. června v 18.30 hod. - poutní kostel Na Hoře Matky Boží v Králíkách **Italská hudba na Hoře Matky Boží - Vivaldi, Petrali, Moreti, Morandi... - Luciano Zecca (Itálie) - varhany, Smyčcový orchestr UHK, Jaromír Křováček, dirigent.**
Vstupné dobrovolné (bude věnováno na potřebu poutního kostela).

Neděle 11. června - **varhanní mše, Cyrill Schmiedlin (Švýcarsko).**
- v 7.15 hod. v kostele sv. Václava v Letohradě
- v 10.15. hod. v kostele v Letohradě - Orlicí.
- v 15 hod. Na zámecké terase v Letohradě
Závěrečný slavnostní koncert k 60. výročí ZUŠ A. Muchy. Hosté: Magdalena Urbanová (Kvapilová) - zpěv, Markéta Dominikusová - housle a soubory, pěvecký sbor a orchestr ZUŠ A. Muchy.
Vstup zdarma.

Přátelství Boha křtem přijal

14.5. Anna Holancová
Ladislav Křeč

Ke vzkříšení jsme vyprovodili

2.5. Josefa Červinku 83 let
24.5. Annu Novotnou 92 let

POPRVÉ

V neděli 14. května přijaly pozvání ke Stolu Páně naše děti:

Johanka Gajdošová	Gabriela Vyháňková
Barbora Hoffmannová	Ondřej Faltejský
Lucie Hottmarová	Vít Gajdoš
Anna Poláčková	Lukáš Klubert
Tereza Kalousková	Martin Kubíček
Eliška Sysrová	Daniel Třetina
Anna Šubertová	Patrik Vychytil

Přejeme jim, aby čím dál víc poznávaly smysl a krásu Ježíšovy hostiny. I doma, u rodinného stolu, si čím dál víc ceníme jeden druhého. Víc a víc nás těší myslet na druhé. Domov je velkým bohatstvím. Poznání, že Bůh s námi doma není méně než v kostele, dodává domovu jedinečnou krásu.

Vám, rodičům, blahopřejeme, že jste je od křtu dovedli k dalšímu kroku a poznávání Božího přátelství k nám. Přejeme Vám, aby se Vám dařilo toto bohatství dále dětem objevovat.

Děkujeme všem, kteří ke slavnosti dětí přispěli, především paní katechetce Janě Skalické. /v

Děti potřebují mnohokrát jíst u rodinného stolu než objevit, jak mnoho je mají rodiče rádi. Počítal jsem, že jsem víc než 20.000krát přijal pozvání k Ježíšově hostině - a zamrazilo mě. Jan Baptista nezažil Večeři Páně ani jednou - a stal se velikou osobností. Já jsem zakrňel. Vybavila se mi Hospodinova slova k Adamovi: „Adame, kde jsi?“

S chvěním naslouchám těm slovům: „Václave, kde jsi?“

Ta slova od Boha nejsou zdrcující, jsou pobídkou. /v

SBÍRKA

na opravu střechy kostela sv. Václava
Každou první neděli v měsíci věnujeme kostelní sbírku na tento účel.

Přispět můžete i na účet: 1323857329/0800, variabilní symbol: 333
Květnová sbírka díky Vám vynesla 23.964 Kč. Dostali jsme další dar 3.000 Kč. Celkem máme na výše uvedeném účtu 173.55 Kč.
Děkujeme Vám za Vaši štědrost.

PROSBA

Okenice zvonice u kostela sv. Václava potřebují nový nátěr zvenku. Prosíme o pomoc. Kdo je ochotný je natřít, prosíme, hlase se na faře. /v

PODĚKOVÁNÍ

Obec Lukavice nedávno přijala prostor okolo kostela (bývalý hřbitov) - jako danažský dar - v možnostech farnosti nebyla péče možná. Obec nedávno nechala opravit zeď a teď pořídila nové brány.

Paní starostko Ilono Severová, Vám a radním děkujeme za Vaši péči.

Děkujeme všem, kteří uklízeli "Kopeček" před Kopečkovou poutí. A všem, kteří s poutí pomáhali.

Děkujeme panu Ing. Ladislavu Šponarovi a panu MgA Patrikovi Zamazalovi za výstavu o opravě "Kopečka".

Děkujeme zvoníkům za jejich každodenní májové zvonění na Kopečku. Rádi jsme zvonům naslouchali.

Děkujeme všem, kteří připravili "Večer u sv. Kateřiny" na Kunčicích.

Kněžské hroby na letohradském hřbitově jsme dlouho ostudně zanedbávali.

Měli jsme delší dobu v plánu úpravu těchto hrobů, ale dávali jsme přednost živým - to není výmluva, jen vysvětlení.

(Dostal jsem anonym poukazující na tuto naši ostudu. Pokud autor anonymu tyto řádky čte, uznávám, že měl pravdu. Snažíme se chyby přiznávat. Příště se může bez obav podepsat.) Paní Jana Skalická s dětmi "z náboženství" hroby ošetřila. Děkujeme jim.

S dalšími kroky s úpravou těchto hrobů počítáme během léta. /v

DOPISY ČTENÁŘŮ

TŘEŠNIČKA NA DORTU

Psala jsem o kořenech, psala o jistotách a vždycky to nějak vztahovala ke Kyšperku mého dětství. Prý to, čím procházíte v dětství, vás formuje po celý život. Tak tedy hřejivý duch pospolitosti, pocit, že minulost není zapomenuta, že probouzí současnost a otevírá výhled do budoucnosti. Tak to cítím.

Například: Oplakaný červený buk z nádvoří zámku žije dál v postavách mladého a starého páru, přitahuje pozornost kolemjdoucích a oba vybízejí k přátelskému posezení. Já vím, že šumění té staré koruny dřevění následovníci nenahradí, potvrzují však dávnou Lavoisierovu větu, že se nic neztrácí, nic se nevytváří, vše se proměňuje.

Nebo: jistota Kopečkové pouti.

Poutí, kdysi určená k usebrání, k hledání rovnováhy, k odpuštění vin a šlechetným slibům se dávno, už za dětství mých rodičů, proměnila ve zkoušku odvahy, výcvik v odříkání nebo možná k prvním ekonomickým zkušenostem - jak zužitkovat darované finance, nebo jak finance pro uspokojení svých tužeb získat.

Poutí se proměňuje. Poutníkům jsou uchystány zvláštní vlaky a autobusy, domácím na pár hodin zmizí chodníky a výhled do ulice, lákadla v podobě občerstvení, oděvů, hraček, a spousta zbytečností zaplní celé město

a prosytí je směsicí barev, smaženic a hudby, jakou si ještě žádný alternativní umělec nedokázal vymyslet. Pouťový smog, řekl by ekolog. Přesto poutí zůstává trvalkou v řádu roku a sjíždějí se k ní rodáci, protože přece nemohou být bez ohňostroje a vzpomínek na dětství.

K té tradici patří také nedělní stoupání na Kopeček. Dokud došlapu ke kapliče, je to dobré, říkám si. Ale jak stárnu, mám chuť tu zdrobnělinu - kopeček - nějak překřtít.

Nahoře každoroční překvapení. Miluju ten pohled na město pod sebou. Když vítr odmte každý mráček, každou pavučinku smogu, a to se letos podařilo, člověk se nemůže vynadávat na celé naše pásmo hor od Deštné až po Bukovou horu, s tak zřetelně narysovanou každou strání, každým ohybem lesa ...

A překvapení není konce. Opravy kaple jsou téměř u konce. Střechy i dlažba v nádvoří se lesknou novotou, zas jako za dětských let mám chuť v rohu ambítů zatáhnout za lano a rozklínat alespoň jeden z pěti zvonků. Přitáhne mě fotografická informace o průběhu restaurace celého komplexu.

Ty opravy probíhají tak tiše, bez vytrubování, bez humbuku, že se nakonec znovuzrození svatojánské poutní kaple bude zdát samozřejmostí. S plánem oprav se začalo v r. 2009. Běží tedy osmý rok podle toho, kolik financí lze v běžném roce použít. A příští rok by mělo být hotovo. Začalo se vykácením stromů, které kapli stínily, pokračovalo odvodněním základů, opravou střešních konstrukcí nad ambity, nad kaplí, i každé z věžiček, položením nové střešní krytiny, pokračovalo novou dlažbou v nádvoří a novými omítkami.

Nelze to vše ani vypsat a sdělit, kolik to znamenalo jednání s památkáři, se stavebníky, kolik stohů žádostí o financování rekonstrukce, kolik povinných hlášení o postupu prací ... A kolik lidí se mořilo zařizováním, vyjednáváním, sepisováním žádostí a konzultováním kdečeho. Příští rok si mnozí oddychnou a řeknou si, je to za námi, podařilo se. I když by se to nemělo stát, devítileté úsilí se ztratí v běhu času a jména s tím spojená také.

Nechci psát o penězích, v závěrečném zúčtování se o použitých částkách všichni dozvědí. Zajímá mne ta touha dávat věci do pořádku. A tady bych se přimlouvala za to, aby v nějaké podobě - fotografie, video - bylo zachováno vše, čím byla kaple na Kopečku vyzdobena. Byť nejde o předměty velké umělecké ceny, mají hodnotu dokumentární. V Kyšperku vznikly, k jeho historii patří, mohou být v jakékoli vizuální podobě zajímavým výstavním prvkem.

To, že se dílo podařilo, je zase, myslím si, ten místní svěží vzduch pospolitosti, co spráda minulost s přítomností a míří do budoucnosti. Kaple svítí nad městem jako bílá korunka. Je viditelná z mnoha stran. Ten nejhezčí pohled je z náměstí, když si ji do sebe zapasuje některý z oblouků velkého podloubí.

Opravená kaple sv. Jana Nepomuckého na Kopečku, to je ta kyšperská třešnička na poutovém dortu. EN

PROČ JEZDÍME S DĚTMI DO ŽIDOVSKÉHO MĚSTA

Naši předkové měli nezřídka úzkost z toho, co neznali. Nebyly to jen tajemné přírodní síly, kterým nerozuměli. Často v jejich uvažování sehrály roli nejrůznější předsudky. Rasové. Civilizační. Kulturní. Stranili se lidí, kteří se jakýmkoli způsobem odlišovali. Sami něco tušíme o vlastních třináctých komnatách v tomto směru.

Bylo - nebylo. Pod jedním hradem existovalo zvláštní město obehnané hradbami, jehož obyvatelům byl zakázán se zbytkem světa jakýkoli kontakt. Město, které bylo často rabováno, ponižováno krutými daněmi a dávkami - ale i vyvražďováno (nejen 14., 15. nebo 16. století by mohlo vyprávět). Město, jehož občané se museli opakovaně pakovat a zmizet ze země. A které vyhnali ti nejosvícenější panovníci, jaké jsme v historii měli. Včetně Marie Terezie, jejíž 300leté výročí narození si právě v těchto dnech (13. 5. 2017) připomínáme.

Ten příběh zní jako divná smutná pohádka, ale zasazen je - jak již bylo naznačeno - do příliš reálných kontur. Je to i náš příběh. Když se před 120 lety jistý profesor Masaryk zasadil o obranu židů, stal se objektem tak nechutné a hnusné kampaně, že je o tom stydno jenom vyprávět. Když naše pohraničí ovládly před bezmála 80 lety temné síly, napsaly české ruce českému novináři a spisovateli Karlu Čapkovi tak nenávidné a sprosté dopisy, že ještě nyní při jejich četbě mrazí.

Protože i dnes píší podobní lidé podobné strašné anonymní dopisy (často s týmiž hrubkami, jak nedávno v Litomyšli veřejně dosvědčil syn editora Čapkova díla profesor Tomáš Halík), snažíme se ve škole o rozšíření obzoru našich žáků. Ve zmatcích současného světa považujeme tuto činnost za stále potřebnější. Stále se totiž bojíme jen toho, co neznáme. Když (kupříkladu) poznáme hlubokou kulturu islámu, jeho tradice i skutečnou (netelevizní) současnost, nevpustíme do své duše povrchní strach a nenávisť. Kdyby naši předkové tušili, jak neuvěřitelně nás (hospodářsky, kulturně, civilizačně) obohatili židé, ušetřili by si v minulosti tak časté výbuchy až nepochopitelné zloby a nenávisťi. Nenávisťi, která je mnohem starší než černá epocha takzvané třetí říše.

I proto jezdíme s dětmi do pražského Židovského města - dnes Josefova. Také proto jsme s nimi i dnes pátrali po stopách odkazu, který v naší historii otiskli. Ve zdech několika synagog jsme přemýšleli nad obrázky židovských dětí, které před krutou smrtí v barbarské střední Evropě první poloviny 20. století zanechaly. Ve výstavních prostorách jsme se dozvěděli, že právě židé často stáli u pilířů české ekonomiky (ČKD, Solo Sušice nebo třeba i českotřebovská Primona - někdejší HPS).

pokračování na str. 8

pokračování ze str. 7

Slezský Frýdek nebyl jediným městem, kde židé (při 2%ním podílu z obyvatelstva) vlastnili - vzhledem ke své šikovnosti, ekonomické zdatnosti (a všemu pronásledování navzdory) - více než polovinu místních továren. Ta závist!!

I dnes jsme si mohli mnohokrát uvědomit, jak primitivní (a nelidské) je házet příslušníky (třeba) jednoho národa, jedné víry - nebo jedné „rasy“ - do jednoho pytle. Mimochoodem je to porušení nejen židovsko-křesťanského Desatera („Neuděláš si obraz!“), ale i ztráta osvícenské schopnosti myslet logicky; konec zdravého selského rozumu. Nemusíme dokládat, jak bestiální a gaunersky zvrácený byl nacismus. A přesto se nedaleko naše-

ho bydliště narodil budoucí nacista a člen NSDAP, jehož záchrana 1.200 židů stála před více než 20 lety za film známému režisérovi Stevenu Spielbergovi. Nemusíme opakovat, jak nelidský a duchovně vyprázdněný byl komunismus. A přesto to byl přesvědčený člen Komunistické strany Československa (Antonín Kalina), jehož neuvěřitelná odvaha a fantastické hrdinství vyrvaly z rukou nacistů mnohem více židovských dětí, než zachránil nezapomenutelný Nicolas Winton.

Ano, dumat bylo dnešního dne nad ledasčím. Třeba i nad obyčejnou, ale důležitou sokolskou pravdou, že ve zdravém těle zdravý duch. Samy děti při přípravě dnešní exkurze pohrdly místní dopravou a po staré Praze se pohybovaly výhradně po svých. Takto naši žáci minuli i místo posledního boje našich

vojáků, kteří zúčtovali s Heydrichem. Takto doputovali na staroslavný Vyšehrad; mimo jiné místo posledního odpočinku zmíněného mistra pera i ducha Karla Čapka. Takto se pohybovali po místech spjatých s našimi nejnovějšími dějinami - Albertovem počínaje a Národní třídou konče. A tak nakonec došli až pod secesní kopuli Fantovy odbavovací haly hlavního nádraží.

Domů jsme odjeli správným směrem. Věříme a doufáme, že naše děti ani jejich vnitřní kompas nikdy nezradí. Že se ve svých životech nedají ovládnout hněvem a nenávisť, ať již ji bude hlásat kdokoli. Že přispějí svým malým (ale důležitým) dílem k budování lidsky opravdu důstojného světa, za něhož se naši potomci jednou nebudou stydět.

Zdeněk Hübner

DĚNÍ U KUNČICKÉHO KOSTELA

Před rokem touto dobou o sobě začala dávat vědět iniciativa za oživení prostranství v okolí kunčického kostela. Je to prostor, kde se schází majetek více různých subjektů - kromě Římskokatolické farnosti ještě Města Letohrad a fyzických osob. Naší snahou bylo jak vyjednávat, tak přiložit ruku k dílu, aby zlepšení přišlo ze všech stran v rozumné posloupnosti, aby byl výsledný efekt maximální. Takto jsme komunikovali směrem k veřejnosti na besedě s občany 8.9. 2016 a následně i na stránkách Letohradského zpravodaje a Okénka do farnosti.

Co se podařilo

Za uplynulý rok byla dodavatelskými firmami staticky zajištěna bortící se márnice, přezděna nejpoškozenější část hřbitovní zdi a ta byla celá překryta novými šablonami, byly poraženy 4 lípy z okolní aleje a za masivní pomoci dobrovolníků prořezán porost na svahu ke hřišti. Na základě údajů o zemřelých ze staré hřbitovní knihy, pan Stanislav Adamec z Orlice, který se celý život zabývá místní historií, pomohl vyhledat jejich žijící příbuzné. Ti pak byli osloveni „hřbitovním výborem“, ve kterém autory tohoto textu doplnili ještě pánové Leopold Faltus, Vladimír Tomek a Ladislav Sýkora, zdali by poskytli souhlas se zrušením hrobových rámců a přeskupením náhrobků tak, aby se hřbitov dal snáze udržovat a bylo možné v rámci tohoto bývalého pohřebiště vytvořit prostor pro scházení se.

Zde musíme vyzdvihnout, že se všichni oslovení - byť některá jednání byla delší a emotivnější - vyslovili pro změnu, která pak byla o prvních dvou dubnových sobotách realizována svépomocí. Přesuny movitého majetku probíhaly rychle a efektivně, protože díky výborné účasti brigádníků bylo odpracováno 560 hodin a pánové František Kylar st., František Kylar ml. a Pavel Fogl poskytli techniku, bez níž by dosažená produktivita byla zlomková. Začátkem května jsme ještě provedli kultivaci zeminy a výsev nového trávničku, se strojním vybavením vydatně pomohl Karel

Motl. Také jsme se sešli se zahradní architektem, která zpracuje koncept cílového stavu prostranství.

Chceme zdůraznit, že náklady související se změnou uspořádání dolního hřbitova byly kryty výhradně z příspěvků příznivců tohoto projektu, z veřejných zdrojů nebyla na tento účel vynaložena ani koruna!

Co dál?

Ještě ale není hotovo; nicméně lze konstatovat, že věci jsou stále v běhu:

- ze strany Města je přislíbeno opravení zednických prací na parkánu, jejichž kvalita je rozporuplná a je zřejmé, že se na ní silně podepsala realizace v zimním mrazivém počasí,
- Farnost podala žádost o dotaci na dokončení interiéru a exteriéru památkově chráněné márnice,
- požádáme Město o renovaci chodníků,
- budeme znovu vyzývat k pokračující eliminaci přerostlých dřevin kolem parkánu, které objekt příliš zastiňují, neprospívají novým krytinám a při větrech a nárazích ohrožují bezpečnost kolemjdoucích,
- připravujeme realizaci večerního nasvícení kostela,

- výzvou bude nepochybně i oprava opadávající omítky - zejména na věži kostela.

Večer u Kateřiny

Péče o hmotné statky je důležitá, ale ještě významnější je udržování vzájemných vztahů. K jejich upevnění se zde v pátek 12.5. konal „Večer Kateřiny“. Tohoto společenského setkání se zúčastnilo asi osmdesát návštěvníků. Bylo znovu vysloveno, že přeskupení hřbitova rozhodně neznamená jeho sterilizaci, a už vůbec ne sterilizaci naší paměti. Naopak! Změny činíme s hlubokým respektem k našim předkům. Projevit úctu znamená poznat život uplynulých generací, vážit si toho, co nám zanechaly, ale i připomínat si a upřímně zhodnocovat nedostatky, kterým bychom se my měli vyhnout.

I proto byl program koncipován jako vzhled do minulosti. V úvodním bloku, který proběhl uvnitř kostela sv. Kateřiny, nejprve vystoupil pan Ladislav Sýkora, který čtením a výtahem z kronik přiblížil starší historii týkající se např. vzniku kostela nebo dolního hřbitova. Následovalo uvedení fotogalerie „kunčické realie v obrazech“ panem Stanislavem Adamcem. Navazující přednáška pana Kamila Moravce se týkala následného dění a rozvoje

v obci. Na závěr Zdeněk Kvapil v odlehčeném duchu připomněl jednu z místních tradic - stínání berana.

Po setmění jsme se přesunuli ven před kostel, kde byl promítán dokument z „posvícenského Stínání berana 2016“ a při drobném občerstvení probíhala přátelská beseda. Na znamení toho, že naši předkové neupadli do

temnoty zapomnění v našich myslích, jsme na hřbitově rozsvítili lucerničky, které během přednášek vyrobily děti pod vedením Jany Andrášové.

Rádi bychom, aby Večer u Kateřiny byl událostí opakovanou (nebudeme ovšem slibovat, že pravidelně); nicméně něco lze prozradit už nyní: příští rok uplyne 100 let od uzavření

míru po 1. světové válce a konkrétní nápady, jak si toto velké téma a významné výročí připomenout, se již rodí ...

Upřímně děkujeme všem, kdo se na nedávném dění v okolí kunčického kostela jakkoliv podíleli a věříme, že i při dalším setkání bude pokrok revitalizace zřetelný.

Milan Šulc & Zdeněk Kvapil

UDÁLOSTI VE VRANOVÉ LHOTĚ NA KONCI VÁLKY

7. května 1945 bylo v obci Vranová Lhota, okr. Svitavy, vybráno deset mužů k popravě - údajně proto, že na okraji obce byl toho dne v noci partyzány zabit příslušník Wehrmachtu nebo Schutzpolizei. Deset vybraných mužů bylo seřazeno asi v 6 hodin u školy. Dále byli přivedeni ještě František Švec (1899), kterého někdo udal, že spolupracoval s partyzány a Otto Krejčí (1880), který byl přiveden proto, že jeho dva synové v noci utekli z domu. Deset mužů bylo propuštěno a tito dva byli odvedeni do lesa u Hraniček, kde byli zabití.

Z knihy Jiřího Padevěta: *Krvavé finále*

Paní Jiřina Frühaufová (1939) je vnučka Otto Krejčího, řezníka a hostinského, popraveného 7.5.1945 nacisty. I když přes 50 let žije v Brně, na Vranovou Lhotu má řadu vzpomínek, protože zde prožila dětství.

Vzpomínám si, že toho osudného dne v pondělí 7.5. dlela se mnou a mladší sestrou v ložnici Božena Jakubcová, neboli naše „Božka“, pomocnice v domácnosti. Mně bylo tehdy necelých šest, sestře čtyři roky. Pomáhala právě sestřičce s oblékáním. Maminka stála u otevřené skříně, oblékala si černý plášť a plakala. Potom prosila Božku, aby se o nás postarala, kdyby se nevrátila. Do místnosti k nám vtrhl ozbrojený voják. Stál rozkročený mezi dveřmi a s namířenou puškou křičel na maminku: „Schnell, schnell, schwarzen Mantl...kaput!“ Tato německá slova si od toho okamžiku stále pamatuji. Nevěděly jsme, co se děje. Maminka nás políbila na rozloučenou a voják ji odvedl na náves. Po chvíli jsem uviděla, že po silnici kolem oken je odváděn německými vojáky s namířenými puškami náš děde-

ček. Díval se velice smutně, ba úpěnlivě do oken - snad jestli ještě neuvidí někoho z nás. Jako by se loučil. Za ním šel i pan Švec, rovněž s doprovodem vojáků. Naše maminka se nám nakonec vrátila, a velkou zásluhu na tom měla paní Beckerová. V úterý 8. května byli dědeček i pan Švec nalezeni oba zastřelení v lesíčku na Hraničkách.

Vybavuje se mi také velmi smutný moment, kdy byli oba přivezeni na žebříňáku taženém koňmi, a přikryti čsl. vlajkou. Když muži přinášeli dědečka do ložnice a pokládali ho na otmán, všimla jsem si, že má úplně bílé vlasy a radostně jsem tatínkovi říkala, že to není náš dědeček. Měl úplně změněný obličej a chyběla mu také zadní část hlavy - týlní kost, následkem zastřelení zblízka. Pro zbývající část hlavy a mozek jsme jeli se strýčkem dodatečně. Na místě jsem našla ještě prostřenou čepici a kapesník, kterým měl zavázané oči.

U nás v prvním poschodí nad řeznictvím, vedle sálu pro sokolská vystoupení a cvičení, divadelní ochotnická představení a promítání filmů, měl pronajatou ordinaci s bytem MUDr. Simon. Pamatuji si, že několikrát v noci na okno naši ložnice, kde jsme se sestrou a rodiči spali, někdo zaklepal. Tatínek otevřel okno a zjistil, co kdo potřebuje. Potom odešel a vrátil se někdy dříve, někdy později, protože pacienta, příp. i lékaře někdy autem odvezl. MUDr. Simon nebyl 7.5. odveden na náves, protože ho maminka s Božkou v noci ukryly v nějakém nepromokavém oblečení do hnojiště, kde ho Němci nenašli. Strávil tam mnoho hodin. Po válce ještě krátkou dobu ordinoval u nás, později si zařídil ordinaci na Bouzově. Také si pamatuji, že za války se nepořádaly žádné hospodské taneční zábavy. Přesto ale u nás v kuchyni po ukončení zavírací hodiny, po důkladném zatemnění a při gramofonu se tancovalo a lidé se těšili na konec války. O rodině Beckerových věděl skoro každý, že německý četník pan Becker mnoho českých lidí za války zachránil, protože ničil různá udání na ně. Po válce se mu za to „odvděčili“ naši lidé potupným utýráním v Litovli. Paní Beckerové byli moji rodiče velice vděční za to, že se za maminku přimluvila, a proto se nám mohla vrátit ten hrozný den domů. Paní Beckerová s dcerou a synem byli odsunuti do NSR. Ráda s dcerou Lindou jezdila do Vranové Lhoty i Vranové, protože zde prožily svoje šťastné roky. Všichni jsme je rádi viděli.

S příchodem Rudé armády si pamatuji i velký rozruch u nás v domě, protože celý náš rozlehlý dvůr byl plný povozů s koňmi a po-

měrně drobnými černovlasými vojáky, kteří krmili a napájeli koně, příp. odpočívali na vozech nebo na plachtách pod nimi na zemi. Tatínek i strýček nám později vyprávěli, že se dědeček dozvěděl, že za činnost v odboji budou zrazeni, a tak je ještě tu noc v neděli 6.5. oba poslal pryč. Vyprávěli, jak prchali přes zahrady, přeplavali rozvodněnou řeku Třebůvku, i když je ostřelovali Němci ze Zámečku, a jak se jim nakonec podařilo ukryt se v lese.

V naší rodině máme ještě několik památek na tyto události jako např.: „Dík a uznání ministra Národní obrany gen L. Svobody za záslužnou spoluúčast a podporu partyzánského hnutí, směřující k osvobození republiky Československé“, dopis mé babičce pro vyzvednutí Československého válečného kříže, uděleného In memoriam panu O. Krejčímu a také potvrzení Josefa Nováka, velitele partyzánského oddílu Rikitan, že Otto Krejčí z Vranové Lhoty přechovával partyzány ve svém domě a poskytoval jim pomoc všeho druhu. V dokumentu se píše, že: „Jmenovanému byla známa činnost part. oddílu i místa pobytu v lesích v okolí V. Lhoty a raději se nechal zastřelit, než by nás byl vyzradil“ Zároveň potvrzuje, že synové zastřeleného, Miroslav a Ota Krejčí, byli příslušníky part. oddílu a jsou vedeni v seznamu partyzánů na Ministerstvu nár. obrany odd. Kleg v oddíle Rikitan atd.

Já sama si pamatuji na pocit hrdoosti, když jsem v září 1945 nastoupila do 1. třídy. Měli jsme paní učitelku Řehůrkovou, která na mne působila velmi přísně a nesmlouvavě. Ale velmi pěkně nás přivítala a vzdala poctu mému dědečkovi a panu Švecovi jako hrdinům, kteří za osvobození zaplatili tím nejdražším co měli - svým životem.

RODINA JE ŽIVÝ SYSTÉM

Ludmila Trapková

Působí nenápadně, mluví klidně a tiše – a už na první pohled vzbuzuje důvěru. Ideální kombinace pro klinickou psycholožku a psychoterapeutku specializující se na problematiku rodiny. S kolegou a manželem Vladislavem Chválou se Ludmila Trapková snaží rozplétat složité partnerské a rodičovské vztahy – v něčem neměnné a v něčem se naopak rychle měnící – a nalézat klíč k vyléčení řady zdravotních problémů.

Při vašich terapiích kladete, zjednodušeně řečeno, členům rodin otázky, z odpovědí si skládáte obraz jejich soužití i trablů a společně pak hledáte řešení. Čím začínáte?

Zeptám se: *Co jste přišli nakoupit?* Často tu bývají i děti, proto se ptám tak, aby to pro ně bylo přijatelné a uvolnily se, otevřely. Postupně se začne domlouvat, z jakého důvodu tu jsou, co vlastně potřebují. Každý člen asi něco jiného. Začneme mapovat, co se v té rodině děje. Třeba se dítě počurává, nebo se u něj rozběhly kožní nemoci. Nebo je v rodině jiný symptom.

A má první otázka zní: ještě tancujete? Víte, že jste byla členka souboru Choreo Bohemica.

Bohužel ne, už dávno nejsem tak pružná, navíc naše choreografka paní Skalová zemřela a Choreo má jinou podobu, lidi se vyměnili. Tancování mi chybí, ale dělám zase spoustu jiných věcí... A že bych chodila tančit na plesy? Na společenské tance jsem nebyla nikdy, lepší je obléknout trikot a pořádně se zpotit.

Pohyb byla vaše priorita od dětství? Z jakého jste vlastně prostředí?

Pocházím z Prahy, oba rodiče byli učitelé. Jako dítě jsem jezdila na vodu, měla jsem ráda kolo, lyžování, gymnastiku..., akorát tenis jsem nikdy nezkoušela. Ale nic jsem nedělala vrcholově, byla jsem takový všeobecný fušer, na úrovni třetí výkonnostní třídy. Což byla na fakultě tělesné výchovy a sportu výhoda. Říkalo se například, že Věra Čáslavská měla potíže s lyžováním, protože gymnastický pohyb se s řadou jiných vylučuje.

Jak se stane, že dívka v rytmu zrozená a absolventka FTVS přehodí výhybku na psychologii?

Já ještě v sedmadvaceti nevěděla, že nějaká psychologie existuje. Vystudovala jsem FTVS v kombinaci s matematikou na matfyzu a taky jsem tři roky učila. Psal se začátek 70. let, smutná doba, kdy byla většina kvalitních lidí vyhozená, a nikoho nezajímalo, jestli umím učit, ale zda mám udělané nástěnky.

Přestože mi učení šlo a děti mě myslím měly rády (dokonce mě po dvaceti letech pozvaly na sraz), byla jsem otrávená a na mateřské jsem se zařekla, že se do školství nevrátím. Že budu raději uklízet - a myslela jsem to vážně. No a při dětech jsem pak vystudovala klinickou psychologii.

Čím si vás získala?

Šla jsem se rozhlédnout na filozofickou kulturu a ve studijním programu jsem objevila jednooborovou psychologii. Nejdříve jsem si představovala, že zajdu občas načerno na nějakou přednášku, ale zjistila jsem, že kromě marxismu mě zajímá všechno. A tak jsem absolvovala přijímačky.

Hned první prázdniny jsem chtěla zjistit, jak vypadá psychologie v praxi. Bratr tehdy studoval medicínu a doporučil mi, ať se jedu podívat do Denního sanatoria pro neurotické poruchy na Horní Palatu. Tam jsem narazila na Oldu Matouška, který pracoval současně v manželské poradně a dělal rodinnou terapii. Na jeho dotaz, co mě zajímá nejvíce, jsem řekla: *Něco o rodině...*

Začala jsem s ním chodit na skupiny manželských párů, stážovat v poradně - a už od druhého ročníku jsem pracovala na diplomce na

pomezí psychologie a matematiky.

Kdy do vašeho života vstoupil manžel, původně porodník Vladislav Chvála?

To je můj druhý muž. Roky jsem byla vdaná za otce svých dětí, a teprve když se narodilo poslední vnouče, ukončili jsme to. Rozhodovala jsem se, zda budu sama nebo zkusím ještě někoho hledat.

S Vladislavem, který byl už dřív rozvedený, jsme řadu let pracovali, to bylo naše prvotní pojítko... A před šesti lety jsme se i vzali. Dnes spolu máme šest vnoučat.

Založili jste Institut rodinné terapie a psychosomatické medicíny v Liberci. Co si pod tím může laik představit?

Já byla roky členkou Pražského psychoterapeutického institutu vedeného docentem Skálou. V Liberci nejdříve vznikla jeho pobožka a časem jsme se osamostatnili. S mužem máme každý svoji klinickou praxi a jeden den v týdnu pracujeme v páru s rodinami s psychosomatickým symptomem, v nichž je situace zvlášť obtížná. Kromě toho se angažujeme v rozvoji psychoterapie a psychosomatické medicíny. Psychoterapie už je slušně zakotvená, od 90. let u nás vzniklo asi čtyřicet vzdělávacích institutů. Stále však zápasíme o to, aby vědecká medicína brala v léčbě víc v potaz psychosociální stonání. Sice deklaruje, že je biopsychosociální, ale soustředí se jen na bio a nemocné šmahem krmí léky. Přitom se ví, že zhruba 40 procent pacientů by potřebovalo i psychosociální léčbu propojující souvislosti těla, duše a lidských vztahů.

A tu představuje právě rodinná terapie?!

Je jednou z významných možností, zvlášť pokud jde o děti, ale nejen o ty. Jeden známý německý odborník nás ujistil, že je to léčba budoucnosti. Vznikla z psychoanalýzy, sociologie malých skupin a kybernetiky, ve které objevila teorii systémů.

Rodina je živý systém, živý lidský organismus vyšší logické úrovně než jednotlivec. Takže se mi hodí i matematické vzdělání. Je prokázáno, že když nemá dítě dostatek živin, snadno onemocní. Když ale vyrůstá v prostředí, které neposkytuje jistotu, strádá taky - bývá nemocnější, sociálně méně obratné a úspěšné. Kde nezabere somatická léčba, uspějeme často my, rodinná terapie je pro nás královská cesta...

Co konkrétně lze ovlivnit, vyléčit?

Ledacos, různé kožní a zažívací problémy, funkční orgánové poruchy a poruchy příjmu potravy, únavu, depresi... Každý organismus se projevuje svými příznaky. Zatímco somatictí lékaři vědí, jak je tělo vytváří, naším úkolem je pracovat s jejich významy pro rodinu. I když je nositelem příznaku jeden člen, týkájí se všech. Neboť co se jednomu stane, všem se stane.

Tam, kde se příznak zesiluje a negativně ovlivňuje život rodiny, je pravděpodobné, že pokud její členové mezi sebou něco změní, příznak se vytratí. Já dopředu nevím, co to bude, ale mojí prací je vyptávat se, jak spolu žijí, co se děje, když dotyčný onemocní... A oni sami hledají způsob, co by mohli dělat

jinak, jak uvolnit napětí, zajistit větší spokojenost a klid. Kde jsou silné emoce, jsou i 'nemoce'. Léčíme tedy v zásadě slovem, a to je velmi zdoluhavá cesta.

Týmová práce znamená výhodu. Máte s mužem i třetí plochy?

Velké plus je, že Vladislav je lékař a já psycholožka, on muž a já žena, on otec a já matka, oba jsme i prarodiče. Takže se doplňujeme, dva pohledy jsou víc než jeden. Samozřejmě, když spolu lidi mluví, střídavě spolu souhlasí i nesouhlasí. Ale základ je, jestli si naslouchají. Pokud něco říkám, zda mě ten druhý slyší a chápe, co tím míním.

Vladislav jako gynekolog a porodník zná, jak funguje organismus, já mám nastudovanou vývojovou psychologii. Odhadujeme, v jaké fázi ta která rodina je, co potřebuje otec, matka, dítě..., a učíme je vyjednávat.

Napsali jste několik knih, nosíte si tedy práci domů. Daří se vám vyhnout ponorce?

Od chvíle, kdy jsem odešla ze školství, je pro mne moje profese úžasnou součástí života. Ale je potřeba oddělovat soukromou část od pracovní. Děti už jsou dospělé, vnoučata poměrně velká, takže máme dost času pro sebe. Ve společných knihách pojmenováváme naše zkušenosti.

Způsob, jak zacházíme s rodinou, nás přivedl k metafoře rodiny jako sociální dělohy. O vývoji v mateřské děloze ví víc můj muž, já zase vím o proměnách dítěte od nuly do dospělosti. Nemám ráda stagnaci, když věci stojí. Když se zdá, že upadáme do rutiny, ohledáváme další terén. Je to pro nás tvorba. Kdybychom byli malíři, taky budeme malovat stále nové obrazy. Nebereme to jako povinnost, jen si musíme hlídat množství práce.

Projevuje se u vás profesionální deformace? Vnímáte lidi kolem jako možné pacienty?

Součástí naší etiky je, že nepracujeme se členy rodiny a přáteli. Ve svých známých pacienty nehledám, ani o to nestojím. Spíš je to naopak, že oni ve mně vidí psycholožku, a to ovlivňuje naše vztahy. Což mě, abych řekla pravdu, docela obtěžuje. Říkám jim, že nejsem poradna.

Stává se, že na vás problémy pacientů zapůsobí víc, než byste chtěla?

Základem je udržet osudy pacientů v odstupu od svých. Máme za sebou poměrně složitý výcvik, aby se to dařilo, museli jsme si prohlédnout vlastní život a zkusit, jaké to je, být v roli pacientů. Takže o nich jistě přemýšlím, ale ne pořád.

Jednou z vnitřních dovedností mé profese je mít své pacienty rád. Kdysi jsem si psala poznámky: *už mi zkrásněl, zkrásněla...*, to znamená, že mohu intervenovat. Než se to stane, mohlo by to být nebezpečné.

Jsem šťastná, že mám takovou práci, je velká výsada, že mi rodiny důvěřují a můžu se dívat do jejich intimity. Já zase musím důvěřovat jim.

Jak trávíte volný čas zcela mimo profesi?

Po dalších koničkách už netoužím, ale je pravda, že jsem byla vždycky zvyklá hýbat se a po-

hyb potřebuju. Jezdíme na kole, chodíme do sauny, plavat, na výlety... A čas pro vnoučata si udělám vždýcky, uměla bych i častěji, než mi děti umožňují. Jsou to už parťáci mezi osmi a dvanácti lety, už nás porážejí v kartách...

Ve vaší knize Žena a muž v rodině mě zaujala mimo jiné věta: Po válce jsme léčili oběti despotických otců, dnes léčíme oběti příliš liberální výchovy. K čemu se kloníte vy?

To jsem citovala psychiatra Zdeňka Mrázka. V životě dítěte jsou období, kdy je vhodné, aby byla v popředí maminka - tedy klidný a ochraňující mateřský princip, ale někdy zase má být v popředí otec - vyžadující a podporující ve výkonu princip otcovský. Dětem se daří, když se oba doplňují a nebojují spolu.

Už staří Číňané věděli, že rovnováha ženské a mužské energie musí být v souladu, jinak tělo onemocní. Funguje to i v rodině. Jde o dynamický proces, na jednu stranu je třeba, aby děti nebyly příliš rozmazlované, na druhou, aby neměly jen rigidní řád.

Potkávám rodiny, kde jejich vyladění přestává vyhovovat kvůli měnícímu se věku dětí, a já jim pomáhám najít novou rovnováhu.

Úloha matky a otce v rodině se mění i historicky, že?

Dřív rodiče fungovali hodně v níkách, jako je to v přírodě - na malém území se nepletou různé druhy zvířat. Některá žijí na souši, jiná ve vodě a ve vzduchu. Otcové měli jinou kompetenci než matky a jeden druhému se do toho nepletli.

Dnes jsme se dostali do jedné niky: matka umí přechodně fungovat jako otec - vyžadovat, zakazovat - a naopak otec zvládá ženské činnosti včetně domácnosti. Takže jsme zastupitelní, vyjednávání je složitější, ale je i větší svoboda.

Mužský jazyk přirovnáváte k inženýrskému světu, ženský k zahradnickému...

Všichni víceméně ovládáme oba jazyky. Dá se ale mluvit o tom, že pokud je spíš přijímající, jedná se o ženskou složku, zatímco když působí rázně, o mužskou... Je to složité. Celá naše práce s rodinou je vlastně práce s chaosem, jako když vidíte vír nebo tekoucí řeku, pohyby jsou pořád originální. A z teorie chaosu je známé, že na dně leží ukrytý řád - ten se snažíme odkrývat a respektovat.

Zdůrazňujete harmonii jin a jang, jak konkrétně jí dosahujete vy?

Takhle nepřemýšlím, prostě žiju tak, jak žiju, všechno se nějak děje. Maximálně zpětně si třeba uvědomím, že to a to mělo spíš ženský nebo mužský výraz nebo že jsem něco přehnal, a pak beru zpátečku. Někdy taky ovšem musím fungovat pevně. V každém člově-

ku je to namíchané.

Občas mám pocit, že řadě mladých rodičů jde hlavně o kariéru a vlastní zábavu. Děti jsou až na třetím místě - neměly by být na prvním?

Na tom svém. Každý v rodině má mít své místo, nikdo by neměl být vylučovaný. Rozdíl je v tom, že dřív byli manželé především rodiče, a jestli u nich funguje i partnerský vztah, zůstávalo v pozadí. Dnes, asi i tím, že se máme materiálně dobře, víc záleží lidem na tom, zda jejich partnerství je živé, zda jsou spolu rádi i bez dětí.

Chtějí kvalitu vztahu včetně sexu, což je spontánní děj, kde nejde nic přikazovat. Z toho plyne, že nejsou už tak ochotní žít spolu, pokud je vztah víc vyčerpává, než obohacuje. Ovšem rozvody se týkají jen partnerství, rodiči ti dva zůstávají dál. Žijí pak v náročném schizmatu: mají jinde partnerství a jinde rodičovství. Nebývá to volba mezi dobrem a zlem, ale dilema. Obě řešení mají své dobré i špatné následky.

Mluví se o krizi tradiční rodiny, jak vidíte budoucnost?

Podceňuje se fakt, že děti potřebují uzavřený prostor, v němž by vyrůstaly. Rodiče jsou žebřík, po kterém lze stoupat díky dvěma postranicím, s jednou je to mnohem těžší. Obávám se, že se rozpadem rodin zhoršuje kvalita populace: když děti nemají možnost dozrát do dospělosti, neprojdou tzv. separačním procesem neboli sociálním porodem v rodině, jako dospělí vstupují do svých partnerských vztahů nepřipravení.

To, co dívka potřebuje od otce, přenáší nevědomě na manžela, který jí ale nemůže vyhovět, stejně jako se mladík marně domáhá mateřského chování partnerky. Nejsou dosta-

tečně vybavení pro vlastní rodičovství, takže dluh se přenáší dál.

Rodičovská funkce se v každé generaci oslabuje, i kvůli tomu se rodí stále méně dětí. Asi bude osudem západní civilizace, že nás převálčují kultury, které hranice rodin víc udržují a chrání.

Nezachrání to ani tzv. patchworkové rodiny - u nás v nich vyrůstá každé čtvrté dítě!

Ten termín nemám ráda. Patchworkové deky jsou úžasné, z kousků látek vznikají krásné nové věci. Ale náhradní rodina není sešitá, původní vztahy stále trvají, každý může mít jen jednu biologickou maminku a tatínka! Bio-psycho-sociální rodina je jen jedna, ta prvotní a úplná. Všechny další jsou už pouze psycho-sociální.

V rodině fungují vrozené a získané vztahy, ty první zaručují její kohezi, druhé ji otvírají navenek, aby se nestala uzavřeným systémem. Když se poruší rovnováha a získaných vztahů je nadmíru, děti sice taky vyrostou, ale to, zda mají jednoho, dva nebo dokonce tři tatínky,

je ovlivní. I s těmito variantami pracujeme, náhradní rodina by se měla podobat co nejvíc té přirozené.

Nesnažíte se tedy udržet tu původní za každou cenu?

Na to neexistuje jednoznačné pravidlo. Snažíme se vždy odhadnout, co bude nejhodnější. Když dítě nemá vztah k novému partnerovi matky, vedu rodinu k uspořádání, které to respektuje. Ale stane se, že si vazbu vytvoří a bere ho jako náhradního otce. To je velké štěstí.

Taky se ptáme, kde kdo cítí hranice rodiny, každý je může vnímat jinde. Když si to ujasní, lépe se vyladí jako nástroje v orchestru. Roli v něm hrají i rituály a společné aktivity. Dnes se už nedere peří, ale je dobré začít společným stolováním.

V některých rodinách ani nemají tak velký stůl nebo odpovídající počet židlí. Každý si odnese talíř do svého brlohu... Společným jídlem se synchronizují i glykémie všech členů, pocity hladu

a tím i nálady.

Která etapa soužití bývá nejvíc problematická? Puberta? Vylétání z hnízda?

Každá. Jsou známé vývojové prahy: rizikový je už porod, pak věk kolem šesti let, kdy dítě nastupuje do školy a není jisté, zda je na to zralé. V té době se mění režim celé rodiny. Další významný práh je na počátku puberty kolem 10-12 let, kdy se dítě začíná z rodiny vzdalovat a současně se obrací víc do sebe. Vyuvíje se i jeho sexuální potřeby a je důležité, aby byli k dispozici oba rodiče, k zasvěcování do dospělého ženského a mužského světa. Jen tak může proběhnout zmíněný sociální porod.

pokračování na str. 12

Bez něj zůstane dítě sociálně nedonošené, nedospělé.

Co dělat, když syn nechce vylézt z „mahotelu“ do vlastního života?

Asi máte málo porodních stahů. Posledním úkolem mateřství je ho uzavřít a vyslat dítě do světa. Musíte utáhnout kohoutky, protože pokud mu bude doma nejlíp, kam by chodil?

Říkáte, že rodiče formují děti a naopak. Co naučily děti vás?

Toho je mnoho, nedovedu to říct jednou větou. Podepsaly se na mně vlastní děti i děti z rodin, které léčím. Každé mě přinutí především být na ně soustředěná, vnímat, co potřebuje, být pozorná, chovat se tak, abych ho neobtěžovala svojí naléhavostí a zároveň mu byla k dispozici. Abych se k němu mohla připojit v jeho prospěch.

Šlo by rodinnou terapii aplikovat na státy, politiku?

Asi ano. Systemická teorie se netýká jen rodinných systémů, ale i pracovních týmů, institucí, národů a mezinárodních vztahů. Myslí, že takové pokusy už dokonce existují...

Najdeme na závěr pozitivní tečku? Co je dnes ve vztazích lepší než dřív? A co dělá radost vám osobně?

Vztahy byly vždycky složité, teď jsou složité jinak než za našich babiček. Jsme vystaveni jiným rizikům včetně technického odosobnění a zahlcení informacemi. Je těžší vybírat, co je opravdu důležité, navíc zmizela etika povinnosti – nic se nemusí, všechno se může. Takže nezralí lidé a děti jsou zmatení.

Ale nevidím to tragicky, my jsme hřadovali na lavičkách v parku, dnešní děti se propojují přes Facebook. A rodiče jsou od toho, aby určili správnou míru. Společnost je zároveň otevřenější a tvořivější. Do popředí by se ještě měla dostat etika odpovědnosti...

Mně osobně dělají největší radost vnučata a každé sezení, které se podaří. Když vidím, že jsou lidi otevření k pohybu, ochotní něco změnit.

Klára Říhová, novinky.cz

O RESPEKTU V JINAKOSTI

Internetové i pouliční debaty přeplyne hysterie v souvislosti s uprchlíky i masakry, které páchají teroristé. Na intenzitě nabývá otázka: Kdo jsou ti, kteří přicházejí? Ale kdo jsme my? Víme to? A co je to proklamované evropanství? I na tyto otázky hledá odpovědi premiérový dokument z cyklu Dobrá vůle na Dvojce Českého rozhlasu.

Hlavními protagonisty snímku o našich identitách jsou Evropané - manželé Eva a Murat Yildizovi. Ona je vyznáním židovka, on muslim, národností jsou Češka a Turek, nynější profesí divadelní intendantka a podnikatel v módní konfekci, oba kdysi kolegové na konzulátu v Istanbulu. Eva, Murat a jejich dvě dcery v živé komunikaci s jejich přítelem,

dokumentaristou a knězem, autorem těchto rádků, přemítají nad naším současným světem, který zásadně proměňuje migrační vlna a mezinárodní terorismus.

Jak nedávno napsal básník a publicista František Schildberger, i Svatá rodina Josefa, Marie a malého Ježíše utíkala do egyptské ciziny „před pronásledováním, mezi lidmi jiné víry, do země, kam je nikdo nezval, do země kulturně cizí. Získali by podle dnešních debat status politických uprchlíků? Nepodezívali by je spíš z toho, že jim jde jen o ekonomické výhody? Vždyť se nemohli prokázat žádným politickým pronásledováním, kterému by byli už vystaveni a prchali před Herodem, legálním vládcem Palestiny, a ta by jistě získala status bezpečné země.“

Jak poznat, zda současný migrant je naturelu Josefa, či převlečeného Heroda? A vede aktuální úsilí tvůrců systému, stejně jako úsilí každého jednotlivce k takovému rozpoznávání? Novinové titulky i hovory na ulici svědčí spíš o generalizaci, ať už té, která dělá ze všech muslimů potenciální vrahy, nebo obětí beránky. Munice obou těchto táborů směřuje proti sobě a řinčení slov úspěšně zastírá podstatu problému a možnosti se ho alespoň pokusit řešit.

Mohu se islámu možná oprávněně obávat, mohu ho dokonce identifikovat jako ideový základ mnohých teroristických aktů. Ale co s tím? Nejenže je spousta muslimských uprchlíků v pohybu kdesi po Evropě, nikoliv před jejími branami (takže volat po tom, aby tady nebyli, je poněkud liché), ale i tak je dost států v blízkém okolí s živými islámskými kořeny. Přerušíme s nimi styky? Budeme je ignorovat? Nebo zkusíme najít společnou řeč, budeme se učit vzájemnému respektu? Nebo budeme svým odmítáním vyrábět nové teroristy?

Příliš nevěřím neustálému opakování zájmen „my“, „vy“ či „oni“. Každé „my“ je tvořeno jednotlivými „já“. Kdo jsem? Jsem muž, bílý, Moravan, křesťan. Jsem Evropan. A jsem na to hrdý. Stejně jako někdo jiný může říct: Jsem žena, bílá, Češka, židovka. Jsem na to hrdá, jsem Evropanka. Nebo: Jsem muž, černý, Francouz, buddhista. Jsem muž, bílý, kosovský Albánec, muslim. Jsme na to hrdí, jsme Evropané. Přičemž hrdý je něco docela jiného než pyšný. Jak dosáhnout toho, aby tento druh rozmanitého evropanství nevedl ani k nenávisti, ani k relativizaci všech těchto identit?

Vraždění se bohužel nevyhýbá žádné společnosti či náboženství, včetně toho ateistického. Důkazem jen v Evropě minulých let je třeba norský Anders Breivik, Srbové v Kosovu nebo třeba šílený střelec v Uherském Brodě. Takové tragédie bohužel byly, jsou a budou. Ale co s tím? Budu se bát, protože zabijí zlého teroristu, zabijí zlého řidiče, zabijí zlého rakovinu? Protože smrt může nastat každým okamžikem života? Budu chtít zastavit vývoj, zajistit si nehybný

mír? Ale tento druh míru nejlíp zajistí hrob. A ten není cílem mého bytí.

Je přirozené, že se obávám změny, opuštění sebou vystavených jistot, že se obávám vstoupit do nejistoty cesty. Jenomže strach ochromuje, svazuje a je velmi účinným nástrojem temnoty. Barokní heslo Memento mori (Pamatuj na smrt) neznamená: Umírej každým okamžikem svého života. Naopak: Žij tak, aby ani smrt tě nezastihla nepřipraveného. Tedy: Nezapomeň žít. A to ani v situacích, kdy temná mračna kolem ti brání výhledu.

Jan Hanák, Týdeník Rozhlas 15/2017

K přípravě na bohoslužby o nedělích a svátcích

neděle 4.6. Slavnost Sslání Ducha svatého

sbírka na střechu kostela sv. Václava

7.15 h. Letohrad	Sk 2,1-11	Ž 104
8.45 h. Lukavice	1 Kor 12.3b-7.12-13	
10.15 h. Orlice	J 20,19-23	

sobota 10.6. 17 h. Červená
19 h. Lukavice

neděle 11.6. Slavnost Nejsvětější Trojice

*sbírka na potřeby diecéze
pouť v Červené*

7.15 h. Letohrad	Ex 34,4b-6.8-9	Dan 3
8.45 h. Mistrovice	2 Kor 13,11-13	
10.15 h. Orlice	J 3,16-18	

sobota 17.6. 19 h. Mistrovice

neděle 18.6. Slavnost Těla a Krve Páně

7.15 h. Letohrad	Dt 8,2-16a	Ž 147
8.45 h. Lukavice	1 Kor 10,16-17	
10.15 h. Orlice	J 6,51-58	

pátek 23.6. Slav. Nejsv. Srdce Ježíšova
19 h. Letohrad

sobota 24.6. Slav. Narození sv. Jana Baptisty
19 h. Lukavice

neděle 25.6. 12. v mezidobí

*sbírka na Charitu
poutní slavnost v Mistrovicích*

7.15 h. Letohrad	Jer 20,10-13	Ž 69
8.45 h. Mistrovice	Ř 5,12-15	
10.15 h. Orlice	Mt 10,26-33	

čtvrtek 29.6. Slavnost sv. Petra a Pavla

sobota 1.7. 19 h. Mistrovice

neděle 2.7. 13. v mezidobí

sbírka na střechu kostela sv. Václava

7.15 h. Letohrad	2 Kr 4,8-16a	Ž 89
8.45 h. Lukavice	Ř 6,3-11	
10.15 h. Orlice	Mt 10,37-42	

středa 5.7. Slavnost sv. Cyrila a Metoděje

